- 112 -

פרשת
תולדות

ג' כסליו תשע"ג

דבר תורה לשלחן שבת

מתורת הגאון רבי אלעזר זאב רז שליט"א
ראש ישיבת "פלא יועץ"

עוד יגיע רגע האמת

ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ (כז, כח)

בזוהר הקדוש (בראשית קמג:) שאל רבי יוסי את רבי אלעזר, שלא נתקיימו ברכות הללו של יצחק ליעקב (כי עשיו יש לו עוה"ז וכו'). והשיב לו, שהברכות כולם נתקיימו אלא שיעקב לקח את חלקו למעלה ועשיו למטה, אך כשיעמוד המשיח אז יעקב יטול למעלה ולמטה, ויאבד הכל מעשיו וישבות זכרו מן העולם כמ"ש (עובדיה א, יח) "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשיו לקש ודלקו בהם ואכלום ולא יהיה שריד לבית עשיו". ויעקב (ובניו) ינחלו שתי העולמות.

וזאת תשובה למהרהרים, כיצד יתכן עם הנבחר כביכול זקוק לסיוע של עם אחר, כיצד עם הנבחר, סובל יותר מעם אחר, ואיך יתכן שבני המלך מלכו של עולם, למטה, ועבדים מושלים למעלה.

והתשובה היא, האחד, הממשלה שלהם אינה אמיתית ולא תכליתית ולא איכותית כלל ואמת הוא שהכל רק דמיון. והשנית, בבא הזמן להבא (בקרוב בימינו) פתאום יאיר ה' את האור הנכסף ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו. ואז יבואו מכל העמים ויתכופפו לפנינו וילחכו את עפר רגלינו, וכמו שהובטח בנביא (ישעיה מט, כג) "והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך, אפים ארץ ישתחוו לך ועפר רגליך ילחכו". כי אז יבינו מה האמת ועם מי האמת. ועם ישראל יהיה למעלה, וכל הדבקים בתורה יהיו למעלה ראש. וכל הרשעה תאבד. וכל זה בכללות.

וידיעה זאת נצרכת גם לפרטות. גם ללומדי תורה ושומרי דת האל יתעלה. כי יש הרבה מלומדי התורה ושוקדי דלתותיה, והינם במצב כלכלי שפל, עד שכלתה פרוטה מן כיסם. גם צעירי הצאן בישיבה נרדפים מהמלכות. גם יש ת"ח תחת שיהיו ביושבי ראשונה, הינם מרוחקים והשקר בראש. וחלק מהרהרים לאמר הזאת נעמי?! זו תורה וזו שכרה?!

אכן בהגיע רגע האמת - אזי יפציע האור - ויתרבה השפע, והלומדים יתעטרו ברוב כבוד, כי סוף הכבוד לבא. והלומד תורה מעוני - ילמד מעושר. ברוב כבוד, והיה לפנות ערב יהיה אור בהיר. והטוב יצהיר. ותיפול רומי ובחינותיה, ותבנה ותכונן עיר הקודש ואנשי קודשיה. ומלאה הארץ דעה את ה'. והקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום.

שבת שלום ומבורך!

פלא יועץ

- אהבת ה' -

ויש מין אהבה אחרת הבאה מצד השכל, והיא נקראת 'אהבת הרוממות'. כי מי שיש בו שכל טוב, שמכיר מעלת האיש השלם ולבו חפץ בשלמות, אוהב את האיש השלם על שלמותו אהבה עזה, ועל א' כמה וכמה שיש לאהוב את הבורא ית', שהוא השלם האמתי בכל מיני שלמות בתכלית השלמות.

אבל אהבה זו לא יתכן אלא בדומים, שחפץ בטוב והולך בדרך טובים, ולכן כל מה שירבה האדם לעסוק בתורה ולקיים מצוותיו יתברך כאשר הוא יתברך מקיימם לפי שפקודי ה' ישרים וילך בדרכיו יתברך, כך תתרבה אהבתו אליו על שלמותו, וכל אשר ידיו תרפינה מן התורה ומן המצוות, כך יהיה נסוג אחור מאהבת הבורא, אם מצד שאין לו דמיון עם הבורא, ועוד שעוונותיו הן הם המסכים המבדילים בינו לבין אביו שבשמים, והם המקטרגים והמשטינים שמערבבין את מוחו ברבות מחשבות עד שלא יזכר או לא יוכל להתמיד במחשבתו באהבת בוראו.

ומאחר דאנן יתמי דיתמי, דלונו מאד ואין אנו יכולים לכוין דעתנו ליראה ולאהבה את ה' הנכבד והנורא, הנה כי כן טוב לגבר שיקבע עתים לקרות מדי יום ביום או לפחות כפעם בפעם בספרים המזכירים היראה והאהבה וכדו', כגון בספר הקדוש 'ראשית חכמה' וספר החסיד של"ה וספר 'חובות הלבבות' וספר 'הברית' וכדו'. ובדברינו אלה אולי יש תקוה לקיים במקצת מצות "ליראה ולאהבה", כי היראה נמשכת מן האהבה, כי לפי רב האהבה - אם מפני הטובות שקבל ממנו ואם מפני רוממותו ושלמותו - כך ירא מלעבור על רצונו ולהכעיסו ולצערו. גם מצות היראה היא מתקיימת במחשבה לבד, ומתוך מחשבת האהבה יהא נמשך מחמתו מחשבת היראה.

(ספר "פלא יועץ" ערך 'אהבה להקב"ה')

שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב

נערך על פי תשובות שהשיב מורנו הרב שליט"א בכתב ובעל פה.
כאן הובאו המסקנות בקצרה, ועוד חזון למועד א"ה

ידים יבשות בברכת "אשר יצר"

שאלה: האם צריך להקפיד בברכת "אשר יצר" שהידים יהיו יבשות.

תשובה: בענין נטילת ידים לסעודה מצאנו בשו"ע (סימן קנח סי"ב) שהאוכל בלא ניגוב כאוכל לחם טמא. אך לפי הטעמים אשר שם (ע' במשנ"ב), אין זה שייך לענינינו, אא"כ נאמר שהידים הלחות הם טמאים ולא ראוי לברך (ע"ש בטעם הראשונים). אך לא מצאנו שהזהירו כן גבי אשר יצר. אכן בספר לקט הקמח כתב לברך אחר הניגוב, (הובא בספר היקר מנחת גדעון עמוד קפו), ואולי טעמו כאמור. מיהו אם שפך ג' פעמים סרה הרוח רעה, ע' בן איש חי (תולדות אות ה) ותפארת יצחק (עמוד כה כו).

עמידה בברכת "אשר יצר"

שאלה: האם צריך לעמוד בשעה שמברך "אשר יצר".

תשובה: יש ברכות שעליהן אמרו לעמוד. אכן על ברכת "אשר יצר" לא מצאנו שצריך לעמוד, ויכול לשבת. אכן לברך והוא מהלך, נראה דג"כ מותר, דהרי אפילו בק"ש מותר להלך כסברת השו"ע בסימן סג. ורק לרמוז אסור בפרשה ראשונה דהוא כעראי. ועיין חסד לאלפים (סימן סג), וע"ע שו"ע סס"י קפג וסימן קצא.

ברכת "שהחיינו" על פירות מורכבים

שאלה: האם צריך לברך "שהחיינו" על פירות מורכבים.

תשובה: האחרונים העלו להקל.

שאלות ניתן להפנות לת.ד. 57124 ירושלים, או בפקס: 02-9709118,
או דרך מערכת הגליון בדוא"ל: dvartora1@gmail.com

אבן יקרה

אדמו"ר אחד, ניגש פעם בסיום תפילת שמונה עשרה לאחד מחסידיו הצעירים, ואמר לו: "**מזל טוב, מזל טוב**". תמה החסיד ושאל את רבו: **על מה יברכני רבי ברכה זו**, לא חודש היום ולא שבת, ושום שמחה מיוחדת לא היתה לי?

ענה האדמו"ר ואמר: הלא יודה כבודו כי **בעת התפילה לא כיון כלל**, ראיתי על פניך והנה משוטטות בכל הארץ, בדמיונך ראית את בניך הקטנים והם גדלים לתפארת, כבר הגיעו למצוות, וכבר הגיע שעתן להנשא, המשכת להפליג בדמיונותיך והרי מצאת להם כלה כלולה, עד **שבסיום התפילה היית כבר עומד תחת חופתם...** לזאת באתי הנה לאחל לך ברכת "מזל טוב"...

ואמנם דרך בדיחותא אמר לו כן. אבל לב יודע מרת נפשו, כי איננו רחוקים מכך, ואשרי המתחזק בכל פעם, לחטוף עוד ברכה ועוד ברכה שבהם יכוון בכל לבו, ומאת ה' הטוב נשאל עזר: ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך...

(פתח שערי שמים)

לשמיעת שיעורי מורנו הרב שליט"א
קול הלשון: 03-617-1068 שלוחה 20

נצוד לשונך מתוך הספר "חפץ חיים"

ועוד יש אופן אחר גם כן דמצוה לשמוע, כגון אם בא אחד לפניו לקבול על חברו מאיזה דבר שעשה נגדו, והוא מכיר בהמספר שבזה שיתן אזן לדבריו, יהיה יכולת בידו להשקיט את אפו מעליו, ולא ישוב עוד לספר לאנשים אחרים, (כי אולי האחרים יאמינו לדבריו ויהיו מקבלי לשון הרע), ובזה יתרבה השלום בישראל. אך בכל ההיתרים, שאמרנו בענין השמיעה, יזהר בנפשו מאד, שלא יאמין בעת השמיעה בהחלט, רק לחוש לזה בלבד, כדי שלא ילכד גם הוא ברשת עון קבלת לשון הרע.

המדור להצלחת א. ש. ב. ח. תחי'

הלכתא לשבתא

חיוב ההוצאות על שבת נקבע לפי יכולתו הכלכלית של האדם, והפוסקים ביארו שיש בזה שלש חלוקות מרכזיות:

1. אדם בעל אמצעים שיש באפשרותו לקנות ביד רחבה - צריך לכבד את השבת במיטב שבמיטב. על כגון זה אמרו בגמרא "במה מענגו - בתבשיל של תרדין ודגים גדולים וראשי שומין", שהם היו המאכלים החשובים והיקרים אז.
2. אדם שאין לו אמצעים כלל ובקושי משיג את הלחם ההכרחי לקיומו – פטור לגמרי מהוצאות שבת ויאכל כמנהגו בחול. על אביון זה אמרו "עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות".
3. אדם שיש לו אמצעים מועטים - יקנה שלש סעודות עם לפתן מועט ללפת בו את הפת. עליו אמרו: "אפילו דבר מועט ולכבוד שבת עשאו - הרי זה 'עונג'".

כל האמור הוא באדם שאינו פושט ידו לקבל מן הצדקה, ועל כן התירו לו למעט בכבוד שבת כדי שלא יבוא למדה זו, אבל מי שכבר הגיע לזה ליטול יד מן הצדקה, אין לו מקום להקל בדבר, כיון שבלאו הכי פשט העני את ידו, ועל כן יכבד את השבת כראוי.

(מתוך חוברת 'קניות לשבת')

הגליון יוצא לאור על ידי מוסדות "מתן תורה" (ע"ר). ת.ד. 57124 ירושלים
www.MatanTorah.org
לקבלת הגליון בדוא"ל שלחו ל: dvartora1@gmail.com

הגליון לרפואת הפעוט
רז מאיר בן מעין הי"ו בתושח"י